

ligger i Sagens Natur og i den Control, som Regjeringen, fører med de offentlige Stiftelsers bestemte Bestyrelse, at Regjeringens Anskuelse om den rigtigste Behandling af det til disse Stiftelser henhørende Fæstegods maa træde istedet for den ikke i en individuel Personlighed eksisterende Eiers, og forsaavidt maa en af Regjeringsmagten vedtagen Afløsning af alt til de offentlige Stiftelser henhørende Fæstegods betragtes som et fra Eierens Side frivilligt Salg. Dog troer jeg, at der vel, naar man kom nærmere ind derpaa, kunde være nogen Forskjel med Hensyn til Stifterne, en Forskjel, der ogsaa gjorde sig gjældende ved en tidligere Bestemmelse om, at alt saadant benificeret Fæstegods skulde bortsalges ved Auction, idet denne Forholdsregel kun gjaldt for det Fæstegods, som henhørte under visse Stiftelser, og navnlig derfra blev udelukket saadanne Stiftelser, der paa en Maade kunde betragtes som tilhørende særegne Corporationer. Det vil saaledes erindres, at dette gjaldt de Stiftelser, der have den største Masse af Fæstegods, nemlig de Klostre, der eksistere her i Landet. Uagtet jeg saaledes antager, at der kan gaaes ind paa en tvungen Afløsning ved visse Stiftelser, uden at man derfor gaaer ind paa en tvungen Afløsning for det private Fæstegods, troer jeg dog, at der er et saa nær beslægtet Forhold, at der er en saa nær Analogie mellem begge disse Classer af Fæstegods, at, naar man ikke drifter sig til at gaae ind paa at forefrive en tvungen Afløsning ved det private Fæstegods, maa man være særdeles betænkelig ved at forefrive det som en almindelig Forholdsregel ved de offentlige Stiftelsers Godser.

Jeg skal derfor forlade denne Gjenstand, som ikke er den, der ved det nu under Forhandling værende Endringsforslag har tiltrukket sig min særdeles Opmærksomhed. Jeg skal dog tilføie en Bemærkning, som imidlertid kun er af underordnet Betydning, nemlig, at, medens der er valgt den Form, som jeg, efter hvad jeg oftere har yttret, maa, naar man vil have en tvungen Afløsning, ansee for den eneste rigtige, Salg ved Auction, med en bestemt Godtgjørelse for de skuffede Forventninger til Fæsteren, er der derimod optaget en anden Bestemmelse, som jeg vil ansee for særdeles skæ-

delig for Fæsterne, den nemlig, at saadanne tvungne Salg af enhver fæsteledigværende Gaard skal indtræde strax. Jeg troer, at man i ethvert Tilfælde, i Fæsternes Interesse, burde fastsætte, at det først skulde skee med de Gaarde, der bleve fæsteledige om et vist Antal Aar, for at Fæsterne kunde forberede sig; thi det vilde jo dog i højeste Grad være ubilligt, om Fæsterne paa et til en Stiftelse hørende stort Gods, hvorfra hidtil intet Gods var solgt, og som de derfor havde levet i den tryggeste Overbeviisning om, at de vilde kunne fæste, og ikke Andet end fæste, bleve overraskede ved en Bestemmelse, der tvang dem til i de næste Aar at kjøbe deres Gaarde.

Den Deel af Endringsforslaget, som jeg antydede havde en vis Interesse for mig, er den, der angaaer de saakaldte Mæglingscommissjoner. Jeg vil med den allerførste Bestemmelse modsætte mig dette Forslag som et Forslag, der vistnok kan være udgaaet og vistnok er udgaaet fra en Bestræbelse efter, ved Mægling at fremme det Gode, man vil opnaae ad Frivillighedens Vej, men som har en langt større Betydning baade i denne enkelte og i almindelig politisk Henseende, end det forekommer mig, at en Tvangsafløsning har. Endeel af, hvad jeg kunde have at indvende, er vistnok udtalt fuldkommen grundigt af den høitærede Indenrigsminister; jeg maa imidlertid bede om Tilgivelse, hvis jeg kommer tilbage til et Par Puncter, der allerede af ham ere berørte, men maaskee kan det være ganske godt, at, hvad der er sagt med ubeførlig Grundighed, bliver sagt kort, og at, hvad der er sagt af en Minister, bliver gjentaget fra en anden Side i Salen. Den allerførste Mangel ved hele dette Forslag er den, at enhver Forudsætning for det mangler, og denne Mangel paa Forudsætning gjør, at disse Commissjoner i mine Tanker ikke kunne betegnes som Mæglingscommissjoner, men at de ville blive Ophidselsescommissjoner. Naar det er givet, naar man kan komme til at sige: om et vist Antal Aar skal der indtræde en tvungen Afløsning af Fæsteforholdet, da er det rigtigt at udsende saadanne Commissjoner — men ikke i den Form, — for at befordre den frivillige Afløsning ved Mægling, men, saalænge man ikke kan sætte